

Kommunal Författningssamling

Bolags- och ägarstyrning i Kävlinge kommun

Dokumentnamn	Bolags- och ägarstyrning i Kävlinge kommun
Dokumenttyp	Ägardirektiv
Huvudområde/ kategori	Bolagsordning, förbundsordning och stadgar
Ansvarig nämnd	Kommunstyrelsen
Ansvarig chef samt handläggare	Kommundirektör
Fastställdedatum	2022-04-04, § 14/2022
Diarienummer	Ks 2022/82
Berörd	Helägda kommunala bolag
Senaste översyn	

Bolags- och ägarstyrning i Kävlinge kommun

1 Bakgrund

Kommunens verksamhet drivs i olika former. Delar av den drivs i bolagsform. En grundförutsättning för kommunens bolagsverksamhet är att den – liksom kommunens övriga verksamhet – leder mot visionen Skånes bästa boendekommun. Det är därför naturligt att bolagsverksamheten samordnas med kommunens övriga verksamhet så långt det är möjligt och lämpligt.

Kommunallagen ställer krav på kommunalt inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet, även den som ägs och bedrivs i bolagsform. De kommunalt ägda bolagen representerar stora tillgångar som kommunfullmäktige har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för. Ansvaret kräver en löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning.

Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för de verksamheter som kommunen äger och förvaltar oavsett om de bedrivs i bolags- eller förvaltningsform. Därför bör kommunen kommunicera en klar och tydlig bild av syftet med ägarskapet, samt vilken utveckling som är önskvärd i bolagen. Genom att, i dialog med bolagens ledning, använda och utveckla de formella styrinstrumenten lägger vi grunden för en kultur som gör det möjligt att styra och följa upp att verksamheten i bolagen utvecklas i önskad riktning.

2 Syfte

Syftet med detta dokument är att det tillsammans med övriga styrdokument ska vara ett verktyg för kommunens värdeskapande ägarstyrning av kommunens bolag. Dokumentet anger också rollfördelningen mellan de olika organen kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, Kävlinge kommunala holding AB:s styrelse, bolagsstämorna, bolagsstyrelserna, revisorer och lekmanarevisorer.

Dokumentet är bindande och ska i likhet med styrdokumenterna bolagsordning och ägardirektiv antas på bolagens bolagsstämma.

3 Tillämpningsområde

Dokumentet gäller samtliga av kommunen helägda bolag. Kommunen eftersträvar att det även ska gälla delägda bolag, men där tillämpas det efter överenskommelse med andra delägare. Det kan variera p.g.a. ägarandel.

Så långt möjligt ska dokumentet även tillämpas på andra former av juridiska personer som t.ex. kommunalförbund och samordningsförbund.

4 Värdeskapande styrning

Värdeskapande ägarstyrning innebär att kommunen ska utveckla och samordna kommunens bolagsverksamhet så att den skapar största möjliga samhällsnytta. Genom öppenhet och tillit till respektive organs roll kan ett mervärde skapas för kommunen, dess bolag och invånare.

Som ett led i den värdeskapande ägarstyrningen är kommunens helägda bolag organiserade i en aktiebolagsrättslig koncern, med Kävlinge kommunala holding AB som dess moderbolag.

Styrningen ska ske genom en samordnad planerings- och uppföljningsprocess. Ett viktigt inslag i ägarstyrningen är en aktiv dialog mellan ägaren och bolagen.

5 Kommunens styrmodell

Kommunens styrmodell är de förtroendevaldas verktyg för att styra kommunens verksamheter. Kommunens styrmodell består av följande delar:

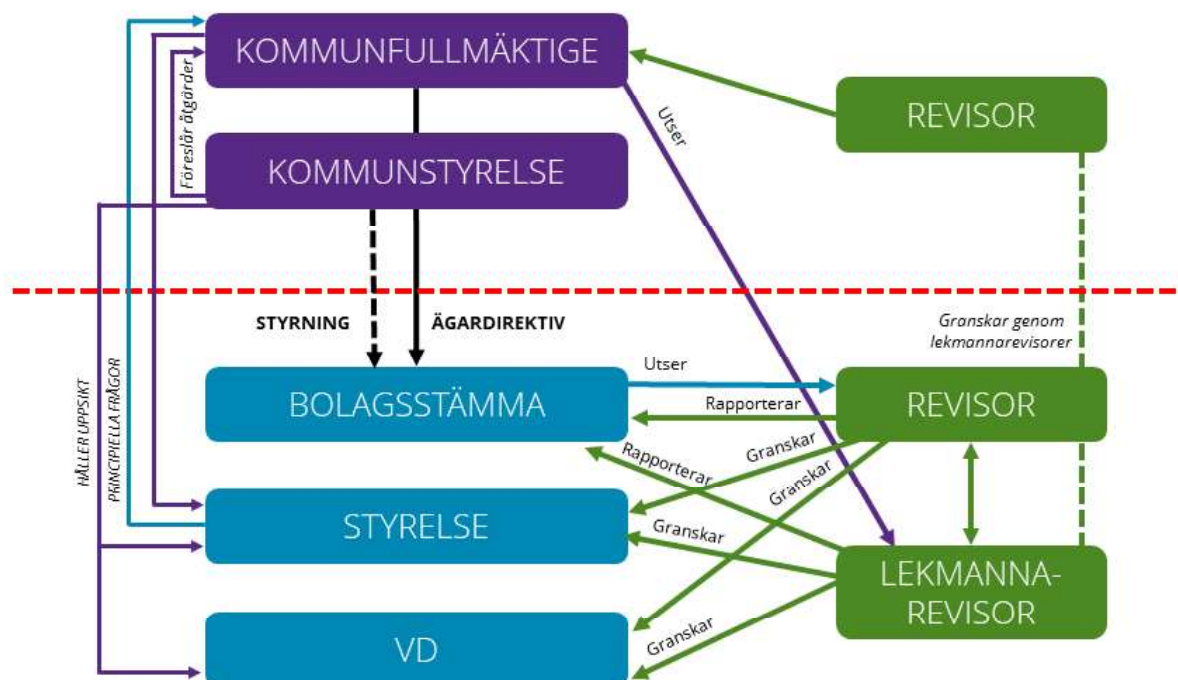
- Visionen är kommunens gemensamma och långsiktiga målbild för framtiden.
- Programmet för mandatperioden beskriver de styrandes politiska viljeinriktning för mandatperioden.
- Kommunens strategiska områden och övergripande mål är tvärsektoriella för utveckling mot kommunens vision.
- Styrdokument förtydligar politiska viljeinriktningar och ambitioner eller förhållningssätt.
- Bolagets uppdrag beskriver syftet med bolagets verksamhet.
- Bolagets inriktning beskriver ägarens inriktning för bolaget under mandatperioden.
- Bolagets mål tydliggör ägarens prioriteringar.

Bolagens uppdrag, inriktning och mål redovisas i ägardirektiven.

6 Bolagsorgan

Av aktiebolagslagen följer att det i bolaget ska finnas tre beslutsorgan; bolagsstämman, styrelse och verkställande direktör, vilka står i ett hierarkiskt förhållande till varandra. Det ska också finnas ett kontrollorgan, revisor, som utses av bolagsstämman. I den kommunala sfären finns organen kommunfullmäktige och kommunstyrelse, vilka har olika roller i bolagsstyrningen. I kommunala bolag utses också en lekmannarevisor.

Bolagsstyrning handlar om samspelet mellan ägare, styrelse, VD, revisor och intressenter. Viktiga inslag i ägarstyrningen är ett aktivt styrelsearbete och förtroende mellan ägaren och den utsedda styrelsen.

6.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där kommunen har ett ägarintresse. Det är kommunfullmäktige som beslutar om att en kommunal verksamhet ska bedrivas i bolagsform och fastställer vilket ändamål och vilka befogenheter som ska gälla för bolagets verksamhet. Formellt utövar kommunfullmäktige sin ägarroll gentemot bolagen bland annat genom att:

- fastställa bolagsordningar
- fastställa direktiv
- utse styrelseledamöter
- utse lekmannarevisorer
- ta ställning i frågor av principiell betydelse eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolaget
- ha rätt att ställa interpellation eller fråga till ordförande i kommunalt bolag.

6.2 Kommunstyrelsen och dess uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de bolag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i. Detta gäller främst ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på andra förhållanden som är av betydelse för kommunen.

Kommunstyrelsens förstärkta uppsiktsplikt innebär att styrelsen ska göra en årlig bedömning av bolagens verksamhet utifrån det ändamål och de befogenheter som anges i bolagsordningen. Om kommunstyrelsen bedömer att ett bolag under året har avvikit från sitt ändamål och sina befogenheter ska kommunstyrelsen lämna förslag till kommunfullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Kommunstyrelsens uppdrag är att leda och samordna planering och uppföljning av hela kommunkoncernen genom en gemensam planerings- och uppföljningsprocess för bolag och nämnder.

Kommunstyrelsen utser ombud för kommunens aktier i delägda bolag och i Kävlinge kommunala holding AB vid bolagsstämmor och lämnar instruktion till hur ombuden ska rösta på stämman.

6.3 Kävlinge kommunala holding AB

Moderbolaget Kävlinge kommunala holding AB utövar på uppdrag av kommunfullmäktige ägarrollen över bolagen som ingår i koncernen genom att styra, leda och samordna kommunens verksamheter i bolagsform mot visionen Skånes bästa boendekommun.

Kävlinge kommunala holding AB utser ombud för bolagets aktier i dotterbolagen vid bolagsstämmor och lämnar instruktion till hur ombuden ska rösta på stämman.

Styrelsen i Kävlinge kommunala holding AB ansvarar för koncernens gemensamma planerings- och uppföljningsprocess avseende helägda bolag i bolagssektorn.

Styrelsen i Kävlinge kommunala holding AB har beredningsansvar för:

- bolagsordningar för bolagen som ingår i koncernen
- ägardirektiv till bolagen som ingår i koncernen
- kommunfullmäktiges yttrande i frågor av principiell betydelse eller annars av större vikt innan beslut fattas i bolagen som ingår i koncernen.

Kommundirektören är verkställande direktör för Kävlinge kommunala holding AB.

6.4 Bolagsstämmor

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och det är på stämman som ägaren utövar sitt rättsliga inflytande över bolaget enligt aktiebolagslagen. Detta innebär att tillämpliga styrdokument som kommunfullmäktige beslutat om, exempelvis bolagsordning och ägardirektiv, även ska antas på bolagsstämma för att bli rättsligt bindande för bolaget.

Årsstämman ska fastställa årsredovisningen (och i förekommande fall koncernredovisningen) och besluta om hur bolagets vinst eller förlust ska disponeras. Årsstämman ska även pröva frågan om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören.

Ett stämмоombud har till uppgift att företräda kommunens eller Kävlinge kommunala holding AB:s aktier i ärendena på stämman, enligt instruktion.

6.5 Ombud på bolagsstämman

Kommunens ombud ska besluta i enlighet med de instruktioner som lämnats till ombudet av det organ som är behörigt att ge instruktioner. Ombud beslutar på bolagsstämma bland annat om:

- fastställande av resultat- och balansräkning
- disposition beträffande bolagets vinst enligt den fastställda balansräkningen i enlighet med styrelsernas förslag
- bevilja ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktör
- i förekommande fall att anta av kommunen beslutade reglementen, direktiv och policys.

6.6 Bolagsstyrelser

Bolagsstyrelsernas huvuduppdrag är att säkerställa att bolagen lever upp till ägarens förväntningar och mål i ägardirektiven genom att bryta ner målen i affärsplaner och strategier. Enligt aktiebolagslagen är det bolagsstyrelsen som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Till skillnad från kommunala förtroendemannauppdrag är styrelseuppdrag i bolagsstyrelser ett sysslomannauppdrag. Detta innebär att ledamoten förbinder sig att agera för bolagets bästa inom ramen för bolagsordningen och ägardirektivet.

Bolagsstyrelserna ska årligen upprätta en arbetsordning för sitt arbete.

Styrelsen ansvarar också för verksamhetsrapporteringen till Kävlinge kommunala holding AB. Styrelsen ska även se till att bolaget har god intern kontroll samt kontinuerligt bedöma och följa upp bolagets risker.

Styrelsen ska årligen utvärdera sitt arbete. Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till Kävlinge kommunala holding AB.

Bolagsstyrelserna ska i VD-instruktion ange arbets- och ansvarsfördelningen mellan styrelsen och den verkställande direktören. Bolagsstyrelserna i kommunens helägda bolag ska vid rekrytering av VD samråda med Kävlinge kommunala holding AB:s presidium. Beslut om anställning samt övriga förmåner som rör VD:s anställningsförhållande beslutas av respektive bolagsstyrelse, efter samråd med VD i holdingbolaget. Samma personer ska vara styrelseledamöter och suppleanter i samtliga dotterbolag.

Styrelsearvoden ska redovisas i bolagens årsredovisning.

6.7 Verkställande direktör

Bolagets verkställande direktör (VD) ska sköta den löpande förvaltningen i bolaget enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt. VD ansvarar för att förse styrelsen med den information om bolaget och dess verksamhet samt i övrigt de underlag styrelsen behöver för sitt arbete. KKB fastigheter AB och KKL Fastigheter AB ska ha samma VD.

I bolagets årsredovisning ska ingå uppgift om lön, övriga löneförmåner och avgångsvederlag för VD.

6.8 Revisorer

Bolagets revisor utses av bolagsstämman för att granska dels bolagets årsredovisning och bokföring, dels styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Bestämmelser om revisor ska finnas i bolagsordningen. Kommunrevisionen genomför upphandling för kommunens helägda bolag och föreslår revisorer och revisorssuppleanter. Revisorernas rapportering till ägarna sker på årsstämman genom revisionsberättelsen.

6.9 Lekmannarevisor

Lekmannarevisorerna utses av kommunfullmäktige och anmäls på bolagsstämman.

Lekmannarevisorerna granskar om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Lekmannarevisorernas rapportering till ägarna sker på årsstämman genom granskningsrapporten.

7 Formella styrdokument

7.1 Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande styrdokumentet och anger det kommunala ändamålet med verksamheten, det vill säga dess syfte och uppdrag, samt de förutsättningar som gäller vid uppdragets utförande (de kommunala befogenheterna som gäller för respektive bolag). Utöver ett antal grundläggande regler för aktiekapital, styrelsesammansättning, räkenskapsår och vilka ärenden som ska förekomma på årsstämma, ska det anges att kommunfullmäktige ska få ta ställning innan ett kommunalt bolag fattar beslut i en fråga som är av principiell betydelse eller annars av större vikt.

7.2 Ägardirektiv

Styrning över bolagen sker genom ägardirektiv. Som namnet antyder är ett ägardirektiv ett ensidigt riktat direktiv till bolaget från ägaren om dennes krav och förväntningar på bolaget.

Ägardirektiven för respektive bolag anger uppdrag, ansvar, inriktning, mål och ekonomiska förutsättningar för det specifika bolaget med utgångspunkt i det kommunala ändamålet, visionen Skånes bästa boendekommun och programmet för mandatperioden. Direktiven ska upprättas i samråd med bolagen för att dessa ska kunna ta ansvar för det uppdrag och de förväntningar som läggs på bolagen.

Antagna ägardirektiv utgör utgångspunkt för bolagens affärsplaner, strategier, budget och andra styrande dokument.

För bolag som ägs eller där inflytande utövas tillsammans med andra ska liknande ägardirektiv upprättas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållanden, verksamhetens art och omständigheter i övrigt.

7.3 Övriga styrdokument

Utöver de styrdokument som är tvingande för bolagen att anta ska bolagen känna till de kommunövergripande styrdokument som gäller för kommunens verksamheter och verka för att dessa i tillämpliga delar följs och arbetas in i bolagets egna policys, direktiv och riktlinjer.

Följande inom kommunen gällande styrdokument gäller även för bolagen:

- Arkivreglemente
- Bestämmelser om ekonomiska förmåner till förtroendevalda och ledamöter i kommunala bolag
- Finanspolicy
 - Bolagen ska även ha egna finansiella riktlinjer vilka ska tillställas Kävlinge kommunala holding AB
- Inköspolicy
- Etiska regler

8 Uppföljning och samverkan

8.1 Ägardialoger

Kommunens informella styrning över bolagen sker i de flesta fall genom regelbundna ägardialoger. Dessa har som syfte att diskutera strategiskt viktiga frågor samt att följa upp ägardirektiven och i samband med detta överväga eventuell revidering av befintliga ägardirektiv.

Utgångspunkten för ägardialogerna är bolagens nulägesbeskrivning, måluppfyllelse och ekonomi. Första året på mandatperioden ligger speciellt fokus på dialog om bolagens ägardirektiv.

Bolagsstyrelserna och respektive VD i koncernbolagen ska sträva efter att samverka och löpande hålla varandra informerade om sina verksamheter. VD:arna i dotterbolagen ska hålla VD i Kävlinge kommunala holding AB löpande informerad om sin verksamhet och om frågor av större vikt, för vidare rapportering till styrelsen i Kävlinge kommunala holding AB.

I delägda bolag förekommer behov av en särskild samrådsfunktion eftersom flera kommuner då delar ägarskapet. Utseende av representant faller på kommunstyrelsen.

8.2 Finansråd

I kommunkoncernen finns ett Finansråd som utgör ett samarbetsorgan för finansverksamheten i kommunkoncernen. Finansrådet ska bestå av tjänstemän från respektive helägt bolag samt tjänstemän från kommunen.

Finansrådet har en beredande funktion inför ägarsamråd. Finansrådet behandlar frågor inom områden som hantering och uppföljning av finansiella risker, skuldförvaltning, koncerninterna köp/försäljningar, identifiering av nyckeltal och mål samt tidplaner för bokslutsarbete.

9 Andra former för samverkan

9.1 Kommunalförbund

Kommunalförbund kan bildas mellan kommuner och regioner. Medlemmarna överlämnar kommunal verksamhet till förbundet. Kommunalförbundet är en egen offentligrättslig juridisk person med en egen rättskapacitet, fristående från medlemmarna. Ofta sägs kommunalförbundet vara en slags specialkommun.

Organisatoriskt är ett kommunalförbund uppbyggt på i princip samma sätt som en kommun eller en region. Det finns kommunalförbund med eget fullmäktige och kommunalförbund med direktion. I varje kommunalförbund ska det finnas en förbundsordning. Varje medlem ska vara representerad i styrelsen.

Kommunalförbund bildas genom beslut av ingående kommuners fullmäktige.

Varje kommun utser sina representanter från den egna kommunens fullmäktige.

9.2 Samordningsförbund

Samordningsförbund är en kommunal samordningsorganisation som finansierar samordnade rehabiliteringsinsatser från samhällets sida.

Syftet är att förhindra eller förkorta sjukskrivningar och arbetslöshet, bland annat genom tidigt stöd och förebyggande insatser. Den samverkan som samordningsförbund möjliggör förhindrar också att människor hamnar i en rundgång mellan olika myndigheter. Samordningsförbunden finansieras med medel från stat, kommun och region.

Representanter utses av respektive part. För kommunen av kommunfullmäktige.